

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 coroane.
Pe jumătate de an 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Un lucru de dorit.

Dacă omul credincios și idealist să pune să mediteze asupra rostului și scopului vieții, fără preget trebuie să concludă înțeleșo, că menirea omului constă deoparte în fericirea, sau cel puțin în nizuința după fericirea temporală, de altă parte în atingerea fericirii eterne, sau uniunea cu Dumnezeu. Și dacă despre acest rost al vieții e convins laicul, cu cât mai potențat trebuie să se manifesteze convingerea preotului, a cărui credință brodată pe conștiință ar trebui să fie mai firmă, mai fecundă decât a credinciosului de rând.

Ca propagator al împărăției divine, ca slugă căruia stăpânul i-a încrezut talantul, preotul să țină trează și vie credința păstorilor săi, să-i facă capabili de a primi ideile mântuitoare înzecind astfel talantul ca sluga credincioasă.

Dar precum viața de pe pământ petrecută după prescripțiile evanghelice este introducere în viața eternă, așa fericirea temporală — surugata vieții bine întocmite — e preludiul fericirii de veci.

Înțelegem sub fericirea acestei lumi echilibrul și armonia sufletului, plăsmuite din iubirea de Dumnezeu și de aproapele, a cărei fructe nobile și dătătoare de viață sunt faptele creștinești. Deci în predici să nu întrelăsăm accentuarea necesității unei vieți fără pată și plină de fapte generoase, care să ne fie arvună sigură a împărăției Tatălui. Dar nu numai în predici, ci în viața de toate zilele, în convorbirile sale cu credincioșii și în cercetările pastorale, să scoată preotul în relief ființa adevăratei fericiri și analizându-o după elementele ei constitutive, cu evlavie și cu putere convingătoare să le arate calea spre fericire, care în urma faptului că constă mai mult, sau mai bine zis exclusiv în însușirea nobililor și înălțătoarelor sentimente de pietate, decât în agonisirea bogățiilor și aglomerarea științelor de diferite ramuri — e accesibilă ori și cui.

Un mod al conducerii credincioșilor pe drumul adevărat, al preparării inimilor lor pentru tot ce e bun și înălțător, un mod de a le arăta o viață demnă de om, o activitate care are drept țintă înlesnirea realizării fericirii temporale și succesive a celei vecinice, sunt *conferințele*, ce s'ar putea ține acum în decursul iernii. Și ar fi de dorit ca preotul spre edificarea tuturor, fără deosebire de sex și vârstă să invite pe credincioși — cari numai acum iarna dispun de timp liber — în Dumineci și sărbători, după amiazi în sala de

învățământ a școlii pentru a le ține prelegeri de conținut moral, mai apoi instructive și de folos practic.

Programul conferințelor îl stabilește fiecare preot conform cerințelor și împrejurărilor locale; iar nota comună caracteristică, directiva acestei activități să fie croită așa, ca preotul să se manifesteze ca păstor bun și adevărat, cu zel și trageră de inimă pentru progresarea și binele păstorilor săi, ca păstorul care și-ar da viața pentru turma sa, dacă ar pretinde-o aceasta împrejurările. Apărând preotul înaintea credincioșilor săi în așa lumină, succesul și binele ce-l așteptăm dela aceste conferințe va fi sigur și de o valoare și de o frumsețe rară.

Conferințele acestea în decursul unui interval de niște luni, așadar într'un timp relativ scurt, ar tinde credincioșilor hrană sufletească și le-ar împărtăși cunoștințe cari ei din puterile lor proprii nici pe o altă cale nu și-ar putea însuși. Explicându-le d. e. dogmele principale, simbolica cultului și făcând totodată apologia credinței ortodoxe, i-am întări în credință; împărtășindu-le cunoștința lumii și a lucrurilor ce-i înconjură le deșteptăm dorul de progres și astfel sufletul se avântă și-i îndeamnă pe calea de adevărată înaintare.

Realizării fericirii vremelnice și înfrumșetării sufletului au să servească și prelegerile instructive cari destăinuiesc curioasele produse ale închipuirii omenești și tind credincioșilor clemente de cunoștințe generale, formând un capital intelectual — mai mic sau mai mare — de care omul cuminte încă știe profita. Iar deoarece valoarea omului ca ființă socială depinde dela modul cum se știe folosi de cunoștințele sale, trebuie crescut și pentru viața socială: ca în vârtejul vieții, unde păcatul îl ispitcește, unde materialismul și egoismul dur ajunge în conflictul cel mai frapant cu modestia și probitatea senină, omul să fie credincios virtuții, să deie dovadă de maturitate religioasă-morală și intelectuală. Cunoștințele aceste generale dospite în nobleța sentimentelor și întretesute cu altruism și idealism îi determină ținuta în contactul cu semenii săi, în viața socială. Il fac conștiu de aceea, că el e lumea în miniatură, că el e creat de Dumnezeu cu menirea să stăpânească pământul și în conștiința sublimității acestei meniri omul se renaște sufletește și privind cu scârbă la multele păcate meschine ce zac asupra lui, se căiește și aflând mai multă fericire în abnegațiune decât în egoism, se îndreaptă. Astfel prin des-

voltarea armonică a facultăților sufletului ridicăm nivelul moral și intelectual al credincioșilor.

O tendință particulară a conferințelor acestora ar fi punerea în praxă a ideilor și cunoștințelor cernute prin sită și cercate de rigurositatea legii naturale a veacurilor, cari mereu dar necondiționat duc la prosperare. Ce progres de înaintare ar însemna în cele spirituale ca și în cele materiale, stăpîrea alcoolismului ale cărui urmări sinistre pretutindenea sunt cunoscute? Sau cine nu simte a i-se desvâli înaintea ochilor sufletești o perspectivă încântătoare la gândul, că analfabetismul la noi ar peri? Cercetarea mai regulată și în număr mai mare a sfintei biserici; interesul mai viu de întrebările vieții bisericesti și cetățenești; împintenirea și boldirea continuă a însușirilor și pornirilor bune și ținerea în frâu a slăbiciunilor și patimilor omenești; cultivarea mai rațională a pământului; însușirea celor mai necesare și mai generale cunoștinți igienice: acestea ar fi în rezumat urmările firești ale conferințelor ținute cu zel și devotament.

În zilele noastre, când războiul mondial cu urmările-i dezastruoase zace ca o plagă asupra omeniei, conferințele acestea ca ram al activității pastorale au însemnătate îndoită: mângăe și edifică.

Datoria răspândirii luminii și punerii în praxă a ideilor de propășire a încredințat-o Fiul omului preoților, dela a căror viață de model, bun simț, tact și abnegațiune depinde bogăția secerișului. *Datoria*, acest „cel mai strălucit isvor al virtuții omenești” trebuie împlinită în ori și ce împrejurări și sufletul mediului își va desvâluși tezaurile sale. Căci — zice Seneca — „nu e datorie împlinită care să nu ne facă mai fericiți”. Iar dacă progresul la început ar fi și numai ca pasul melcului, biruința e indiscutabilă.

Despre rezultatele ce le obțin conferințierii și despre progresele ce le fac credincioșii și-ar da seama fiecare preot în *conferințele preotești* ținute sub prezidiul protopopului, cari sunt cele mai prielnice ocaziuni pentru schimbarea părerilor, pentru combinarea ideilor în modul cel mai profitabil și de unde au să pornească inițiativele. Aici să se facă planul, sau cel puțin scheletul planului și să se dea în contururi mari programul conferințelor cu privire la scop, care să le fie comun tuturor conferințelor. Aici să se dea îndrumări și povețe strecurate din experiența comună și neînșelătoare, cari să servească de călăuză singuraticilor preoți.

Cu un cuvânt conferințele colegiului preoțesc să fie isvor nesecat de viață, să fie foc în care se curăță metalul nobil și în fine să fie apogeul conferințelor dela sate...

Urmând pe această cale, preotul își va asigura cununi neperitoare de recunoștință și dragoste dela credincioșii săi și ca erou anonim — al bisericii luptătoare — își va scrie numele cu litere de aur în istoria neamului. *N. Iorgovan.*

Reorganizarea

învățământului teol. și a educației seminariale.

De Dr. Lazar Iacob, profesor.

(Urmare).

Deprindere la abnegație.

Mântuitorul a cerut dela învățăceii săi lăpădare de sine. Lucrul acesta se cere și dela preot, căci serviciul altarului impune renunțări la multe lucruri, de aceea candidații la preoție să se pregătească la abnegație încă din seminar.

Înainte de toate omul să-și stăpânească poftele și înclinările. Abnegația începe cu lucruri mici, cu renunțarea din timp în timp la diferite plăceri, cum ar fi: somnul, fumatul. Dar ar fi greșit ca — sub pretextul lăpădării de sine — să se oprească fumatul peste tot, cum dispune regulamentul institutului nostru, fără ca dispoziția aceasta să se observe. Fumatul este permis elevilor, dar numai în locul designat; mai bine ar fi să se designeze un loc liber, în grădină. Trebuie însă să ne îngrijim, ca fumatul să nu devină patimă, pentru aceea — din timp în timp — se vor impune unele rezerve. Astfel în duminică și sărbătorii elevii nu au voie să fumeze până după liturghie, ca să se facă trecerea la viața preoțească, când nu-i voie să mănânce ori să fumeze până după liturghie.

Virtutea abnegațiunii va îndemna pe elev, să respecte regulamentul și să urmeze din convingere dispozițiilor lui. În cazul acesta va fi disciplină adevărată și nu disciplină polițială sau de cazarmă.

Un mijloc de abnegație și disciplină sufletească este și postul, dar să ne ferim și aici de exagerări.

La abnegațiune trebuie să avem în vedere renunțarea de bună voie la unele plăceri și nu înțelegem ca elevii — sub pretext de abnegațiune sau din motive de economie — să fie puși la încercare prin vipt rău, post îndelungat, ori iarna să fie lăsați fără căldura necesară. În cazul acesta nu poate fi vorbă de abnegație, ci de tratament rău.

Cultura socială (preoțească).

Preotul are chemare de a conduce pe oameni la calea mântuirii. Spre scopul acesta trebuie să se facă plăcut oamenilor prin cultura lui socială, prin manierele sale alese. Dar aici preotul să se ferească de curente extreme.

Sunt oameni, cari desconsideră toate formele convenționale și nu dau nici o atențiune îmbrăcămintei; alții iarăș se fac robii modei. Preotul nu poate desconsidera societatea și formele ei convenționale, preotul să nu cadă în cinism, ca să nu devină un parias al societății, dar să nu se lase robit nici de capriciile ei. Ființa culturii creștine este modestia, blândețea inimii, iubirea și cinstirea sinceră a oamenilor. Aceasta este cultura preoțească, elevii însă să fie instruiți și în formele convenționale, mai ales ca ei vin din diferite pătri sociale și mulți sunt lipsiți și de cele mai elementare cunoștințe sociale.

Împrejurarea aceasta m'a îndemnat, să iau ca punct permanent la ședințele societății de lectură, în anul 1916/16, și chestii sociale. Dar pentru instruirea elevilor în formele convenționale este necesar un curs special în seminar, care să înceapă cu lucrurile cele mai elementare. În special să se dea atențiunea cuvenită îmbrăcămintei elevilor, aceasta să fie curată și ordonată. Superiorii să supravegheze purtarea elevilor la masă, feul cum mănâncă. Ar fi bine, ca unul

dintre superiorii internatului să ia masa cu elevii, ca ei să-și însușească și aici maniere alese.

În sfârșit, superiorii să se întâlnească cât mai des cu elevii, ca aceștia să aibă prilej să învețe conversația cu superiorii. Este chiar o cerință a educației, ca între profesori și elevi să fie un contact mai viu, mai pretinos, profesorii să nu vorbească cu elevii numai dela înălțimea catedrei.

(Va urmă.)

INFORMAȚIUNI.

† Dr. Gheorghe Dragomir.

Vrednicul protopop al Bisericii-albe a decedat înstrăinat, fiind — dela intrarea în acțiune a României — internat într'un sat din comitatul Sopron. Răposatul în Domnul după absolvirea studiilor teologice la facultatea din Cernăuți și obținerea — în 10 Octomvrie 1897 — a titlului de doctor în sf. teologie, a funcționat în 1897—1900 ca prefect seminarial și profesor suplent la institutul nostru pedagogic-teologic, de unde a trecut apoi de profesor la seminarul teologic din Caransebeș, iar la anul 1912 de protopop al tractului Biserica-albă. A fost un membru distins și valoros al clerului român, de o fire blândă, dar rezolută. A muncit și pe terenul literaturii didactice scriind și publicând la anul 1909 un „Manual de teologie morală”, ce se folosește în toate institutele noastre teologice. Rămășițele pământești ale mult regretatului protopop s'au adus acasă, ca să se odihnească în pământul, pe care atât de mult l-a iubit și dorit.

Depunem o lacrimă fierbinte pe mormântul celui ce atât de curând și fără veste ne-a părăsit. Bunul Dumnezeu să-l așeze între cei drepti și aleși ai Săi.

Albituri pentru soldați în valoare de un sfert de milion s'a adunat în cercul Maria-Radna. „E interesant — scrie Aradi Hirlop — că aceste albituri le-au dat în mare parte țărancele române sărace, a căror bărbați, frați și fii sunt pe câmpul de luptă”. Pânza au țesut-o între lacrimi și acum gratuit o pun la dispoziția armatei. Punem și aceasta jertfă a poporului nostru pe altarul patriei la activele bilanțului.

Români bănațeni decorați. În lunga listă a oficanților distinși cu crucea civilă pentru merite în războiu aflăm și următorii Români: Dr. Ioan *Baltescu*, primar, Lugoj, Dr. Valeriu *Olariu* — fratele P. C. Sale păr, protosincol Dr. Iosif *Olariu* — medic în Teregova, decorați cu cl. II a crucii, Teodor *Dragomir*, primnotar în Caransebeș, Alex. *Murășan*, notar în Găvoșdia, Iosif *Dăminescu*, primar în Fărdia, Ioan *Gurișescu*, primar în Naszad, Pavel *Temu*, primar în Sălbăgel, decorați cu cl. III a crucii. „Drap.”.

Atestatele semestrle în școalele secundare se vor distribui la sfârșitul lui Februarie.

O gazetă nouă. Deputatul Aurel Onciu scoate o gazetă românească la Cernăuți sub titlul „Foiaia poporului”.

Preot militar decorat. Păr. Emil Grădinar, paroh în Birchiș, concentrat ca preot pe câmpul de luptă italian a fost decorat cu crucea Carol. Felicitările noastre.

Telefon fără sârmă. O telegramă din New-York anunță, că Graham Bell, a ținut o conferință, în care a făcut descoperirea senzațională, că prin aparatul telefonic pus la telegraful fără sârmă din turnul Eifel dela Paris a isbutit să vorbească cu Washingtonul.

† **Ionel D. Lăpădat**, absolvent al pedagogiei din Sibiu și al institutului nostru teologic, fiul dlui director școlar Dumitru Lăpădat din Săliște a decedat Luni, în 8/21 Ianuarie a. c. în vârsta de 23 ani și a fost înmormântat în cimiterul bisericii mari din Săliște, Mercuri în 10/23 Ianuarie. Transmitem îndureraților părinți sincerile noastre condolențe. Odihnească în pace!

Clubul Galilei al studenților liberucuetători din capitală s'a închis prin un ordin al ministrului de interne.

Papa contra Palestinei evreiești. Guvernul englez intenționează să prefacă Palestina, ocupată de trupele engleze, în un stat evreesc sub protectoratul Angliei. Știrea aceasta a produs nedumeriri în Vatican. Papa, care ordonase să se facă în toate bisericile rugăciuni de mulțumită când au intrat trupele aliate în Ierusalim, consideră prefacerea Palestinei în stat evreesc ca un afront grav nu numai la adresa bisericii catolice, ci și la adresa întregului creștinism.

• **Șapte feciori.** Cetim în „Tel. Rom.”: La parohia Gh. Dângău, (prot. Clujului) aparține și prediul Bălcești, așezat ca un cuib de vulturi pe muchea unui deal. Între cele 25—30 familii, cari formează acest cătun și cari toate poartă numele de Bălcu, trăiește și bătrânul Simion Bălcu, care a trimis sub steagul împăratului 7 feciori frumoși ca brazii, și anume: Dumitru, Onuș, Aurel, Iosif, Ioan, Vasile și Petru. Acești copii ai munților luptă cu eroism rar, pe diferitele fronturi, apărând moșiile întinse, moșiile bogate, ale patriei noastre: Jertfa lor e jertfa neamului, și de mărimea ei va depinde viitorul nostru. Numele bătrânului Simion Bălcu îl vom trece în cartea de aur a neamului.

Se caută material pentru pregătirea perilor. Reunrunea regnicolară de ajutorare a orbilor (Budapest VII., Hermina-ut 17) are trebuință pentru cele 8 institute ale sale de o măsură mare de păr de cal, iarbă de mare și rădăcini, pentru instruirea orbilor în pregătirea perilor. Proprietarii astorfel de produse, să le ofere spre cumpărare de-a dreptul Reuniunii din Budapesta prin ce, înlăturându-se mijlocitorii, se poate obține un preț mai mare. Măsuri mai mici de păr și de rădăcini pot fi trimise la adresa de mai sus, fără să fie anunțate, în pachete poștale, iar Reuniunea va trimite prin poștă prețul mărfel primite.

BIBLIOGRAFII.

Sub titlul „Casa dela Ierihon” dl *Dr. I. Broșu* a scos de sub tipar o colecție de „Omii și cuvântări bisericești”. În 9 talmăcește rugăciunea „Tatăl nostru” și 18 propovăduiește pe Hristos, iar 6 sunt „din lumea celor ce sunt și au fost”. Frumșeța și bogăția figurilor oratorice, plasticitatea expunerii, ilustrarea învățăturilor religioase-morale cu asemănări din viață și pilde din istorie, limba poetică și românească, procură cetitorilor o adevărată elevație și mângăiere sufletească. Rostite fiind cu binecuvântarea fericitului metropolit Ioan Mețianu în catedrala din Sibiu și consultând autorul la compunerea lor oratori distinși, preoțimea le poate ceti și folosi cu succes la împlinirea dregătoriei sale învățătoriale și recomandă spre lectură credincioșilor, mai ales între împrejurările actuale, când trebuințele sufletești ale poporului reclamă o îngrijire deosebită. Se pot procura dela Librăria diecezană din Arad cu prețul de 6 cor. + 70 fil. pentru poștă.

A apărut:

„Cultura creștină” Nr. 1—1918, revista profesorilor seminariale din Blaj, cu următorul sumar deosebit de bogat și interesant: Dr. Alexandru Nicolescu: Dar de Crăciun. P. Gregorie D. Neda: Credința mucenicului. (O pagină din psihologia eroilor crucii: Sf. Apolloniu). (I). Dr. Alexandru Rusu: Proiectul de lege despre autonomia catolică din Ungaria. Nicolae Flueraș: R-lugiunea creștină și filozofia socială modernă. Irina Berinde: Scopul educațiunii. Insemnări: Alocuția de Crăciun a Sfinției Sale papii Benedict al XV-lea (Redacția). Cronică: Intronizarea episcopului Gherlei (Redacția). Trei pastorale arhieresti (ar.). Pentru organizarea preoțimei catolice din Ungaria (ar.). Două sute douăzeci și cinci de milioane pentru confesiunile protestante și pentru izrailiți (r.). La umbra proiectului ministrului Vázsonyi (r.). Cărți și reviste: Rihard F. Clarke—Ioan Crișan, Patimile Domnului (sr.). Ioan Georgescu și Traian A. Pinteru. Călindarul nostru pe anul 1918 (sr.). „Casa Domnului” (sr.). Telefon. Se poate abonă din Blaj—Balázsfalva pentru 20 coroane pe an.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 5000/1917.

Dispozițiuni

cătră toate oficiile protopresviterale și parohiale și cătră catihetii școalelor neromâne de pe teritoriul Consistorului român ortodox din Arad.

Biserica noastră a moștenit dela Dumnezeu scula ei Intemeietor întreagă misiunea didactică, adică de a învăța și propovădui adevărul Domnului nostru Iisus Hristos; un ram al acestei misiuni este catehizarea sau introducerea tineretului în cunoașterea învățăturilor creștine.

Și până acum, noi am făcut tot posibilul, pentruca aceasta mare chestiune, a catehizării tinerilor noștri de școală, să fie deslegată în consonanță cu scopul și porucile Bisericii noastre străbune. Acum însă, când trăim vremuri mari și grele, ale cărora urmări și deslegare nu este în stare mintea omenească să le prevadă, ne întoarcem cu gândul iarăși cătră ale lui Dumnezeu, cu dorința ca și în inima tineretului de azi, care va fi generația de mâine, să înfiltrăm — de acum înainte și mai mult — învățătura și porucile Bisericii noastre.

Deaceia Consistorul s'a gândit azi la o serie de măsuri, cari vor fi menite să deie o nouă îndrumare învățământului catihetic dela pomenitele școale. Dar și până să se concretizeze și execute acelea măsuri, — de astădată se iau următoarele dispozițiuni.

I. În privința instrucțiunii religioase.

1. Instrucțiunea religioasă este depusă în mâna *catihetilor noștri* angajați spre acest scop, și dela râvna și priceperea lor atârnă în mare parte rezultatele în catehizare, cari nu pot să fie numai însușirea mecanică a învățăturilor religioase, ci și asimilarea acelor în sufletul tineretului. De aceea, cel dintâiu cuvânt îl adresăm înșiși catihetilor: *să nu fie nebăgători de seamă la înalta misiune ce o au dela sf. Biserică*, ci să-și facă oficiul cu toată râvna. Și fiindcă între catiheti s'au aflat în anul școlar trecut și de aceia, cari nu și-au luat destul de în serios oficiul, punem în prospect de pe acum, *ca pe viitor față de cei neglijenți se vor lua cele mai aspre măsuri disciplinare.*

2. Îndeosebi li-se așteaptă acelorași catiheti, ca și până să avem un plan unitar de învățământ religios (ale căruia preparative sunt deja în curgere), instrucțiunea religioasă s'o facă nu numai *mai intenzivă*, căutând să fixeze bine toate acele momente, cari sunt apte de a lega inima elevului de instituțiunea sfintei Biserici; — ci în tot locul, unde *numărul de ore de religie* nu ar fi destul în comparație cu acest scop, orele să se sporească. Spre acest scop catihetul va avea să între în contact cu școala sau școalele respective și să ceară la caz de trebuință și ajutorul protopresviterului tractual. Cât pentru *materialul didactic*, va căuta fiecare catihet să-l exhaurieze totdeauna *până pela jumătatea sau cel mult sfârșitul lunii April al anului*, ca să aibă timp suficient pentru repetițiuni.

Este o necesitate, ca în clasele din urmă ale școalelor medii, în școalele co-

merciale și preparandiale, instrucțiunea religioasă a tineretului să îmbrățișeze și elemente *apologetice*, adică de acelea, cari sunt apte a forma mentalitatea creștină a elevului, nu numai pe baza sistemului dogmatic de credință expus în Catehism, ci și prin introducerea elevilor și în elementele filosofiei creștine, acolo unde aceasta nu s'ar fi făcut până acum.

3. *Manualele de religie* să caute catihetii a le alege în cea mai bună potrivă cu caracterul și treapta școalei respective, și anume: numai dintre acele *manuale*, cari au *aprobare din partea Bisericii noastre.*

4. Pentru *școalele elementare* mai ales, catihetii vor avea deasemenea să se îngrijească de a întrebuiți numai *manuale potrivite și aprobate de autoritatea Bisericii noastre* și să nu mai tolereze uzul din unele părți, de a instrui dela clasa II în sus, fără de manuale.

Intrucât părinții nu s'ar fi îngrijit de procurarea manualelor indicate de către catiheti, aceștia vor avea să reclame la învățătorul respective directorul școalei; și dacă alta soluție nu s'ar găsi, și întrucât respectivii școlari sunt fii de ai credincioșilor noștri din aceeași parohie, catihetii să ceară intervenirea protopopului concernent, pentru ca respectivele manuale să fie procurate din banii Bisericii.

5. Catihetii să procedă cu tineretul totdeauna în așa fel, ca să-i stârnească deplină încredere și alipire către studiul religiei și către sf. Biserică. Spre acest scop, la orice prilej să caute a le lămuri *importanța instituțiilor liturgice* ale Bisericii noastre, ca astfel să se facă puntea, pe care să treacă tineretul dela convicțiunile sufletului său spre călcarea pragului Bisericii.

6. *Lectura bună* este întotdeauna cel mai efectiv mijloc pentru educarea sufletului și, deci, și un razim efectiv al instrucțiunii religioase. De aceea, mai ales fiind vorba de *școalele mai înalte* decât școala poporală, fiecare catihet e îndatorat *să recomande elevilor tot felul de lecturi bune religioase-morale*, pe cari să și-le procure înșiși elevii, direct ori prin mijlocirea catihetului. De sine înțeles, că respectivul catihet va trebui să stăruie, ca ceice au cetit asemenea cărți, să împărtășească cunoștințele și impresiile câștigate și celorlalți colegi cu o mai puțină orientare de limbă românească, precum și celor ce n'au putut să-și procure asemenea cărți.

Catihetii să ceară, după necesitate, indicații mai deaproape cu privire la aranjarea unei asemenea lecturi și la procurarea acestor cărți.

Cât pentru *celelalte școale inferioare*, elevilor din clasele din urmă ale acestora, să li-se mijlocească lectură din bibliotecile parohiale, ori distribuirea de cărți folositoare, anume procurate din darurile dela oameni buni ori din bugetul parohial.

Fiecare parohie, care are școlari de ai săi pe la școalele neromâne de pe teritoriul său, este așadar îndatorată, a se îngriji *pe calea preliminarului parohial*, nu numai de manualele de religie, pe cari nu le-ar fi cumpărat părinții atâror elevi, ci și de procurarea unor cărți mărunte și folositoare de pus în mâna atâror elevi, alătura de manuale.

7. *Orele de religie*, unde a fost până acum alt obicei, *să se înceapă și să se termine cu rugăciuni* potrivite, a căror fixare se lasă în grija respectivilor catiheti. Rugăciunile acestes pot varia, după intervale, pentru ca elevii să se deprindă în recitarea cât mai multor rugăciuni.

Spre scopul acesta, dar și ca un mijloc auxiliar al studiului religiei, catihetii să aștepte dela elevi să se provadă și cu *cărți de rugăciuni*, după indicațiile, ce le va da fiecare catihet, amăsurat categoriei școalei catehizate.

II. În privința educației religioase.

1. *Fiecare catihet* este îndatorat, pe cât numai îi este posibil, *ca să-și conducă el însuși elevii la sf. Biserică*, pentru ca astfel învățământul religios să se întregască prin fapta practică a religiei în acest punct esențial.

Dacă cutare catihet are mai multe institute de catehizat, e dator *să concentreze* atâtea institute la un loc, câte îi permit împrejurările de timp și de loc, și astfel să-i conducă la sf. Biserică. Intrucât împrejurările nu i-ar fi favorizatoare spre acest scop, i-se impune să-și designeze, la fiecare institut, câte un *cenzor*, care să supravegheze concentrarea și corporativa mergere regulată la sfânta Biserică.

Catihetii să țină cont de cercetarea regulată a sf. Biserici din partea elevilor, ceea ce să li-o deie a înțelege, cu acel adaus, că cercetarea neregulată are să atragă după sine stricarea notei de religie în aceea măsură, în care cineva n'ar cerceta sf. Biserică.

2. În unele părți s'a introdus bunul obicei, ce denotă o sinceră purtare de grijă a școalei de educația religioasă, *ca pe elevii îi însoțesc la Biserică înșiși învățătorii*, uneori chiar directori, ai școalelor neromâne. Nu putem lăuda din destul asemenea exemple vrednice de recunoștință și de concordare a interesului școlar cu cel religios. De aceea catihetii noștri, mai ales aceia, cari sunt și preoți și au Duminca și agende liturgice, sunt îndatorați să se poarte cu toată prevenirea față de atari oameni de școală, spre a ne asigura și pe viitor aceasta atașare morală a lor; — iar unde nu se întâmplă astfel, catihetii și organele bisericesti locale să stăruie a se urmări această pildă, Așadar să se stăruie, ca la toate acele institute, pe ale cărora elevi n'ajunge catihetul să-i conducă la sf. Biserică, să-i conducă înșiși învățătorii școalelor respective. Aceste măsuri să le inițieze totdeauna șeful tractual în înțelegere cu catihetul respectiv.

3. O cerință de căpetenie, pentru ca cercetarea sf. Biserici să se facă cu mai multă însuflețire și conștiință din partea tineretului, este și aceea, ca cu ocaziunea conducerii la sf. Biserică, tineretului să i-se facă *exhortațiuni*, chiar și prin concentrarea mai multor școale la un loc. Concentrarea aceasta poate avea loc și în felul, ca elevii de școale elementare neromâne să fie exhortați cu elevii școalei noastre confesionale, iar înșiși exhortarea să o facă respectivul catihet, sau careva din preoții eventual disponibili ai parohiei respective.

4. Deosebit pond trebuie să se pună

pe aceea, ca în cele două mari posturi, ale Nașterii și Învierii Domnului, *elevii toți să se mărturisească și să se cuminece*, așadar cel puțin de două ori pe an.

În pragul mărturisirii și în pragul sfintei cuminecării, fiecare catihet va trebui să lămurească tineretul, în termeni potriviți, despre importanța spirituală a acestor două acte. De sine înțeles, catihetul — dacă e deosebit de preotul mărturisitor și cuminecător — să caute a da preotului toate lămuririle și mână de ajutor, pentru ca asemenea acte să decurgă cu toată sfințenia și demnitatea.

Tineretului va trebui să i-se aducă din bună vreme la cunoștință aceasta îndatorire creștinească, de a se mărturisi și cuminecă, adăugându-i-se că nesocotirea vinovată a acestei îndatoriri va atrage după sine micșorarea proporțională a notei din studiul religiunii și că pentru notă de nesuficient din religiune are să reputeze clasa.

III. În privința administrativă.

Mersul învățământului catihetic va trebui să fie controlat pe viitor și mai mult decât până acum de către părinții protopopi și administratori protopopești. Consistorul se va îngriji chiar și de aceea, ca aceasta instrucțiune să fie controlată cu vremea și de aici, din centru.

Părinții protopresviteri așadar vor avea să inspecteze asemenea institute de învățământ de două ori la an, iar despre cele experiate să raporteze Consistorului, făcând propuneri concrete pentru remedierea eventualelor scăderi.

2. Fiecare catihet să fie cu luare aminte și să ceară măsurile superiorilor școlii respective, dacă ar constată, că *frecvența școlară e neregulată* și că aceasta are efecte rele asupra instrucției religioase, ba să ceară — pe calea oficiului protopopesc — și intervenirea Consistorului în cazuri mai grave.

Arad, din ședința consistorială ca senat școlar, ținută la 7/20 Decembrie 1917.

Joan J. Papp, m. p.
Episcopul Aradului.

Aviz.

Cu decizia din 28 nov. (11 dec.) 1917 Nr. 4680/1917, Veneratul Consistor diecezan a încuviințat tuturor elevilor teologi concediu până la 2/15 februarie 1918. În decizia amintită se spune, între altele, că „la 3/16 februarie 1918 va fi examen public, și cei cu ajutor ori stipendiu dela dieceză, dacă nu vor putea presta examenul cu calcul mulțamitor, vor pierde beneficiul”; apoi că alt concediu, afară de feriile de sf. Paști, nu să mai dea sub nici un cuvânt și care nu ar veni la continuarea studiilor în termenul indicat, să fie pregătit la pierderea anului.

Onoratele oficii parohiale sunt poftite a împărtăși acestea elevilor de teologie cari sunt în acel loc.

Arad, la 5/18 ianuarie 1918.

Direcțiunea institutului.

3-3

Redactor responsabil: Dr. Teodor Botiș, profesor.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din Slatina (Marosszlatina) protopresbiteratul Radnei, în temeiul încuviințării Consistorului diecezan de sub Nr.-ul 86/1918 prin această se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul oficios „Biserica și Școala”.

I. Parohia este de clasa a III-a.

II. Venitele parohiei sunt:

1. Folosința casei și a grădinei parohiale.
2. 16 jugh. pământ parohial la deal.
3. Birul legal.
4. Stolele legale.
5. Competința din pădurea și izlazul urbarial.
6. Eventuala întregire dela stat.

Preotul, care se va alege va suporta toate dările după venitul parohial și va avea să catehizeze elevii școlii din loc, fără a putea pretinde pentru aceasta dela parohie vre-o remunerațiune.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie se avizează, ca recursurile lor ajustate cu documentele de calificatiune și de serviciu și adresate comitetului parohial din Slatina să le înainteze în termenul concursual oficiului protopresbiteral din Mariaradna, iar dâșii — cu stricta observare a dispozițiilor regulamentare să se prezinte în sfânta biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorice.

Prezentarea în parohie se admite numai candidaților, cari dovedesc, că au calificatiunea recerută; iar recurenților din altă dieceză numai dacă dovedesc înaintea oficiului protopresbiteral, că au permisiunea Consistorului, respective a episcopului diecezan de a recurge la această parohie.

Din ședința dela 19 Decembrie v. 1917.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Proc. Givulescu, ppbiter.

—□—

1-3

Conform rez. cons. Nr. 4964/917 se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante de cl. I din Nadăș (Zarándnás) cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan oficios.

Emolumente:

1. Casa parohială.
2. Sesia parohială, după carea contribuția o va plăti alesul.
3. Birul legal.
4. Ștolele legale.

Alesul va avea să catehizeze gratuit la școala din Nadăș.

Reflecții: 1. Au să-și trimită cererile de concurs adresate com. par. din Nadăș și ajustate cu documentele recerute pentru parohii de cl. I oficiului ppbiteral din Buteni.

2. Trebuie să se prezinte în biserică din Nadăș pentru a-și arăta desteritatea în cant, oratorice și cele rituale.

3. Nainte de a se prezenta în parohie, reflecții din dieceza noastră trebuie să dovedească ppresbiterului tractual că au calificatiunea de cl. I, iar cei din alte dieceze, că au consenzul venerabilului consistor din Arad spre a putea recurge la parohiile noastre.

Comitetul parohial gr.-or. rom. din Nadăș.

În conțelegere cu: F. Roxin ppter.

—□—

2-3

Pentru întregirea parohiei I din Batta protoprezbiteratul Lipovei devenită vacantă prin decedarea preotului Ioan Miloș, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu parohia sunt: 1. Un intravilan parohial fără casă. 2. Una sesie parohială constătătoare din 32 jughere conform coalei catastrale, cu competiția de pășune cuprinse în acele. 3. Birul legal. 4. Stola legală, 5. Întregirea dela stat, pentru carea parohia nu ia asupra sa nici un angajament.

Jumătate din beneficiul espus compete văduvei rămasă de preotul Ioan Miloș în senzul §-lui 26 din Reg. pentru parohii până la 1/14 Maiu 1918.

Alesul e îndatorat a suporta toate dările publice după venitul ce beneficiază și a catehiza la școala confesională din loc, fără alta remunerațiune.

Parohia e de clasa a II-a recurenții sunt poftiți a dovedi calificatiunea recerută pentru aceasta clasă conform concluzului sinodului eparhial Nr. 84/II din 1910, având a sub-

șterne petitele ajustate cu documente originale și cu atestat de moralitate și despre eventualul serviciu prestat până aci, adresate comitetului parohial din Batta la P. O. oficiu protopopesc din Lipova în termenul concursual, sub durata căruia pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Reg. pentru parohii vor avea a se prezenta în sf. biserică din Batta pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorice, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed calificatiunea prescristă, iar cei din altă dieceză, că au înalta încuviințare a Ven. Consistor respective a Prea Sfinției Sale Domnului Episcop diecezan din Arad să poată reflecta la acensta parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Fabriciu Manuilă protopresbiterul Lipovei.

—□—

2-3

Pentru îndeplinirea postului învățătorescantoral dela școala confesională ort. română din comuna Bodrogu-vechiu să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele sunt:

1. În bani gata 1200 coroane.
2. Cuartir corăspunzător și grădină.
3. Stolele îndatinate.

4. Întregirea dela stat pusă în curgere cu rescriptul ministerial Nr. 82451/914.

Comuna se va îngriji de încălzitul saiei de învățământ.

Cei ce doresc a ocupa acest post sunt avizați ca cererile lor ajustate în regulă și adresate comitetului parohial să le înainteze P. On. Oficiu protopresbiteral din Timișoara, având dâșii a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică sf. mănăstiri Hodoș-Bodrog, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitetului parohial ținută la 26 Noemvrie (9 Decembrie) 1917.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Ioan Oprea, adm. protopopesc al Vingei.

Pentru deplinirea postului de capelan temporal lângă parohul Teodor Petraș din Șepreuș, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Beneficiul de capelan se stăvarește în:

1. Usufructul sesiei parohiale constătătoare din 16 jugh.
2. Drept de pășune.
3. Stolele legale.
4. Birul legal.
5. Congrua pentru capelan, pe care parohia nu o garantează.

Din venitele I-IV, capelanul va primi jumătate.

Casă parohială nu este, deci capelanul se va îngriji de cvartir. Dările și sarcinile publice după beneficiul preofesc se vor achita în jumătate, prin capelan.

Capelanul va fi îndatorat a catehiza în școlile confesionale fără altă remunerație dela parohie.

Parohia este de clasa primă, deci dela reflecții să recere calificatiunea prescristă în concluzul sinodului eparhial adus sub Nr. 84 din 1910.

Recurenții nainte de a se prezenta alegătorilor, sunt poftiți a dovedi protoprezbiterului tractual, că întrunesc toate condițiile din concurs; iar cei din altă dieceză vor dovedi și consimțământul Ven. Consistor diecezan, de a putea reflecta la această capelanie.

Recursurile ajustate cu documentele prescriste și cu atestat despre serviciul de până acum, adresate comitetului parohial din Șepreuș (Seprös) se vor subșterne P. On. oficiu protopopesc din Boroșineu.

Pe lângă strictă observare a §-lui 33 din regulamentul pentru parohii, recurenții au a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Șepreuș, spre a-și arăta desteritatea în oratorice și cele rituale.

Din ședința comitetului parohial ținută în Șepreuș la 10/23 decembrie 1917.

Cornel Ursuțiu m. p., Georgiu Sturza m. p.,
proședinte. notar.

În conțelegere cu: Ioan Georgia m. p., ppresbiter.

—□—

3-3